

Kérdőjelekre válasz!

Erdő telepítése egymillió hektáron?

Még ennyi kérdést! Az Erdészeti Lapok 2001. márciusi számának 72. oldalán jelent meg a fenti című cikk dr. Sípos Árpád tollából. Megszámoltam. Összesen 17 kérdést tesz fel a szerző, amelyek a 106 sorban nyomtatott írásból 38 sort (36%) tesznek ki. Akkor ez milyen írás? Kérdezget, de nem nézett utána, hogy ezek közül már a szakma nyilvánosan és kiadványokban, hivatalosan melyekre válaszolt.

Na de ezek nem fontos tények. Viszont az írásban található szakmai problémák mindenképpen választ, több témában szakmai elutasítást igényelnek. Mindenekelőtt ez az írás nem minősíthető „vitaindítónak”, mert szám-talan tévedést tartalmaz. Éppen ezért kell írni erről a cikkről.

Téves az írás második mondata, amely szerint egymillió hektár erdő telepítését „kívánja tőlünk az Európai Unió”. Erről nem sokat tud az Európai Unió. Azt viszont igen, hogy „mily szép is lenne, ha országunkat ennyivel több erdő borítaná”. Azonban pontatlan az is, hogy ennyi új erdő telepítése szerepel az országos tervekben.

Az erdőtelepítés a 3224/1991. (VI. 13.) számú kormányhatározat alapján folyik. A Nemzeti Agrárprogram keretében 1997-ben az Erdészeti Hivatal irányításával és támogatásával kidolgozott hosszú távú Nemzeti Erdőtelepítési Program első ütemének kell tekinteni az 1991-ben beindított 150 ezer hektár (ha) új erdő telepítését előírányzó program 2004-ig történő befejezését.

Második üteme, 2005-től 2035-ig további 623 ezer hektár új erdő telepítését tervezi összhangban az *Országos Területrendezési Tervvel*. A program megvalósításával 773 ezer ha új erdő létesülne, és az ország erdőssűrűsége ezzel a kívánatos 26,8%-ra emelkedne.

Az ország agroökológiai potenciáljának kihasználásán alapuló agrárgazdasági politika, az Európai Unióhoz való csatlakozásra irányuló kormányzati szándék, valamint az ország környezeti állapota egyaránt igényli, hogy a mezőgazdasági területek bizonyos hányada – elsősorban a kedvezőtlen adottságú mezőgazdasági területek erdősítésre alkalmas része – erdőtelepítéssel hasznosuljon.

Az Országos Területfejlesztési Terv szerint az új erdők elsősorban a gyenge

minőségű – ahol már nemigen gazdaságos a termelés – mezőgazdasági területeken valósulhatnak meg, ami azt jelenti, hogy ezzel az ország mezőgazdasági összes területe 12,6%-kal csökkenne. Még szó sem volt az EU-ról, már jó tíz évvel ezelőtt az ország területe agroökológiai potenciáljának felmérésekor (akkori Gödöllői Agrártudományi Egyetem gondozásában) tudott volt, hogy legalább ekkora mezőgazdasági művelésű terület – ebbe természetesen beleértve nemcsak művelt területeket, hanem réteket, parlagokat, hasznosítatlan stb. területeket – erdősítésre vár. Fontos tudni, hogy a 773 ezer ha nagyságú földterület legalább 1/3-a nem szántó művelési ágban van. Ez válasz arra a mondatra, hogy „Magyarország termőhelyi viszonyai szántóföldi termelésre alkalmasak”. Nem mindenhol és nem gazdaságosan. Ráadásul azt senki nem mondta – legalábbis nem találkoztam ilyen megállapítással –, hogy Magyarországon ilyen hatalmas terület szántóművelésre alkalmatlan. A fentiek szerint pedig az egymillió hektárból a *terv máris 227 ezer ha-ral kevesebb*.

Nincs itt semmiféle tudatlanság vagy EU iránti vakbuzgóság, na meg a szerző szerinti „szolgaságra utalás”. Talán az is ismert, hogy az EU fizet az ugarolásért, a parlagon hagyásért. Akkor már jobb, ha megfontoltan, az erdősítésre alkalmas területek beerdősítésre kerülnek. Ez is lehet az ország érdeke, mert a jelenlegi 1918 ezer ha erdőre, a 19%-os erdőssűrűséget növelni kell.

Erről a tervről nemcsak néhány ember beszél felületesen, hanem agrár és erdészeti szakemberek pontosan megtervezték, a feladatok szinte helyrajzi számos területfelmérésekkel határozták meg az erdősítésre alkalmas, arra váró területeket. A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Erdészeti Hivatala rendelkezései alapján az Állami Erdészeti Szolgálat Területi Igazgatóságai elvégezték ezt a hatalmas munkát, a területek felmérését, és bárki betekinthez ebbe a nagyszerű és pontos felmérésbe, tervbe.

Annyi a kérdés, hogy alig győzőm a válaszokat.

Nem is tudom megismételni – terjedelmük miatt – a kérdéseket, csak válaszok. Remélem, az olvasó így is megérti.

A betelepítendő területek igen-igen jelentős hányada, tulajdonképpen a 95–96%-a magántulajdonban van, míg 5%-a az erdőgazdasági részvénytársaságok területe. De ez nem különösebb gond. Erre egy példa: a szűkös pénzügyi támogatás miatt 1999-ben csupán 8710 hektár új erdő telepítése valósult meg. Viszont az igény (magánföld-tulajdonosoké!) 18 000 ha új erdő telepítése volt, és az elfogadott pályázatok alapján a konkrét erdőtelepítési engedély 1999-re összesen 11 300 ha volt. Megvalósult 8710 ha. A 2000. évi igény 12 000 ha volt, elfogadott 11 000 ha, megvalósult 9900 ha.

Az erdőtelepítéseket a földtulajdonosok, az integrátori szerepet vállaló erdészeti gazdasági társaságok és az erdőgazdasági részvénytársaságok fogják elvégezni.

Az erdősítésekre az állami költségvetés biztosít pénzügyi támogatást, amelynek mértéke 2000-ben 2,6 milliárd forint volt, míg 2001. évre 6 milliárd Ft.

Az erdősíthetőséget (a szerző szerint lejtők, aranykorona értékmutató, tulajdonosi akarat) az Állami Erdészeti Szolgálat Területi Igazgatóságai erre alkalmas, kitűnő szakemberei állapítják meg megfelelő és előírt vizsgálatok alapján.

Fontos ebben a tulajdonosi akarat. Az viszont van bőven.

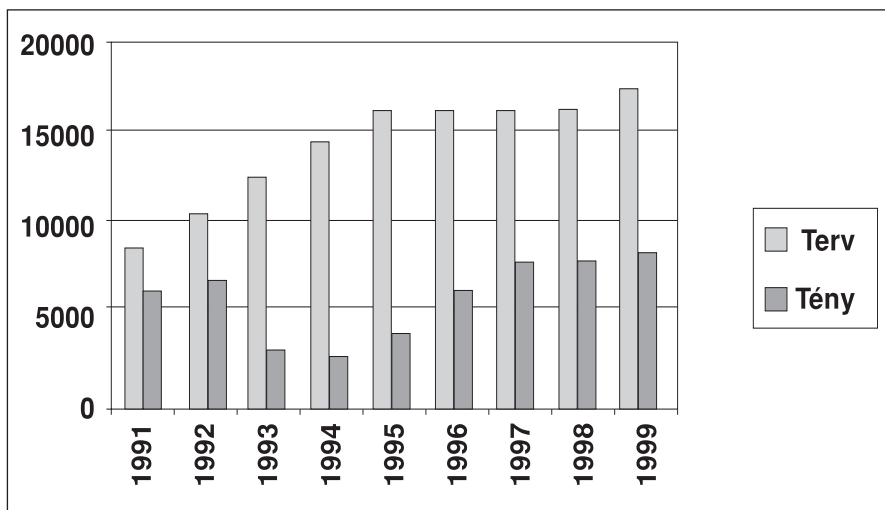
Az irányítást az erdőgazdálkodók, valamint az erdészeti hatóságok végzik. Az ültetendő, pontosabban ültethető fafajokat az erdősítési terveket, talajvizsgálat alapján, a terveket készítő szakemberek az erdészeti hatóság jóváhagyásával fogják meghatározni.

Remélhetőleg a szerző ismeri az erdészeti szakhatóságok rendszerét, felépítését és jogkörét.

Arra már válaszoltam, hogy a terv 2035-ig szeretné megvalósítani az erdőtelepítést. Valószínűleg ez akár 2050-ig is elhúzódhat, amennyiben pénzügyi támogatás, technikai (kézi, gépi munkaerő), csemeteszükséglet stb. hiány felmerülne. De jó lenne a cikk szerzőjével együtt a teljesítést 2050-ben ellenőrizni. Én feltétlenül szeretném: 65 éves vagyok!

Azt tudjuk, hogy az évi 8700–11 300 ha erdőtelepítés üteme a kívánatosnak a felét sem éri el.

A mezőgazdasági szerkezetátalakítás, a vidékfejlesztés, a belvízve-



széllyel rendszeresen fenyegetett térségek, az ország polgárainak romló egészségi állapota, a közegészségügyi problémák, felhagyott parlag területek hasznosítása stb. az erdőtelepítés jelenlegi ütemének növelését kívánná meg, ami évente mintegy 17–20 ezer hektár telepítést jelentené. Ez a nagyságrend elérhető, ha az ország költségvetése a telepítések támogatásához kellő pénzügyi fedezetet biztosítja.

2001. évre bejelentett igény: 16 500 ha, elfogadott 16 500 ha.

A terv és tény alakulását az ábra szemlélteti.

A hosszú távú Nemzeti Erdősítési Programot kormányhatározat szintjére kell emelni, a megvalósításhoz szükséges források több évre előre meghatározott biztosításával. Ez a biztosíték az EU jogszabály-harmonizáció követelménye mellett az erdőtelepítési beruházások hatékonyabb előkészítésének (pályázatok, szaporítóanyag-termelés, talaj-előkészítés stb.) is feltétele.

Az FVM, ill. Erdészeti Hivatal az idén tervezi a Programot jóváhagyásra Kormány elé vinni.

Nem érthető az a kérdés, hogy „az erdészeti munkát arra kényszerített emberekkel eredményesen el lehet végezni?” Miért, kit, ki és kiket kényszerítenének? Ez a kérdés nem kérdés, nem válaszolható meg, mert nincs kényszer, csak gazdasági jellegű feladat elvégzése, amelyben a résztvevők önként, de saját érdekükben vesznek részt.

A fajokra vonatkozóan már írtam. Csak a konkrétan megemlített fajokról annyit, hogy a felsorolásban a főfajokat és a cserjéket összekeveri a szerző, amelyek szerepe más és más az erdősítésekben. A telepíthető fajokot a talajvizsgálatok eldöntik és valóban törekedni kell elsősorban őshonos fajok telepítésére.

Tudott dolog az is, hogy az EU már az előcsatlakozás, de főként a csatlakozás után az erdőtelepítést igen jelentős összeggel támogatja, amely többszöröse a jelenlegi erdőtelepítési normatív támogatásnak.

Nem logikus az a felvetés, hogy az erdőtelepítés állami támogatása és „újabb milliós szűkölködő réteg növelése nélkül” között bármilyen ok és okozati összefüggés lenne. Egymástól független ez a két téma.

Egy hektár erdő bekerülési költsége számos tényezőtől (talajféleség, fajaj, kézi-gépi munka költsége, szaporítóanyag ára stb.) függ, de nem kell egymillió Ft-ot számítani hektáronként. Az Erdészeti Hivatal számításai szerint egy hektár kész erdő (befejezettként történt átvételig) *fajajtól függően 400–600 000 Ft között mozog.*

A területek *megvétele*ről szó sincs. Az és az erdő is marad a földtulajdonosé!

Ha pedig erdőgazdasági részvénytársaság akar erdősítési célra magántulajdonú földterületeket vásárolni, az a piaci ártól, adásvételtől stb. függő áron lehetséges.

Az erdőtelepítésre a pénzt – pontosabban a normatív támogatást –, meghatározott összegeket minden esetben pályázat útján lehet elnyerni.

Az erdőtelepítés hatékonyságát – a szerző szerint a beruházás hatékonyságát – nemigen szokták vizsgálni, mert az erdőnek annyi haszna, célja, kedvező hatása van, hogy az mindig hatékony hosszabb távon. Ezért sem kell külön minden hektár új erdő immateriális értékét kifejezni, hiszen az erdő ilyen értékei még a nem erdészeti szakemberek számára is közzismert. Forintosítani az immateriális értéket elég nehéz, de erre is van szakmai meghatározás módszere az erdészeti szakmának.

Az FVM-nek nem feladata „az ültetés végrehajtása”, nem erre kell az erejét felhasználni, hanem a végrehajtás tervének elkészítése (megtörtént), kormány-előterjesztés megfogalmazása, a végrehajtás feltételrendszerének kialakítása, biztosítása és annak ellenőrzése.

Nincs ma reális alapja annak, hogy Magyarországon létrehoznák az „Erdők Minisztériumát”. Erre nem is áldozok érveket, mert teljesen egyértelmű e tekintetben a hivatalos álláspont és helyzet. Az erdészeti hatóságok alkalmasak a jelentkező feladat megoldására. Ehhez nem kell új szervezet létrehozása. Az más kérdés, hogy megerősítést (létszám, illetmény, technikai feltételek stb.) viszont igényel az erdészeti szakhatóság.

Az „Erdők Minisztériumát”-nak felsorolt feladatok egy része (ültetés, ápolás, vadkárelhárítás, erdő őrzése, megóvása, fakitermelés) nem minisztériumi, ebből következőleg nem első- és másodfokú erdészeti szakhatósági tennivalók és feladatok. Ezeket az erdő tulajdonosának, az erdőgazdálkodónak, integrátoroknak kell elvégezni. Az erdészeti hatóságok feltételeket teremthetnek meg ezekhez és ellenőrzik a felsorolt munkák szakszerű végrehajtását, valamint szükség esetén szankcionálhatnak.

Ez a téma, a Nemzeti Erdősítési Program nem „papírtigris”, hanem a végrehajtás, a teljesítés irányába megindult feladat.

Lehet, hogy nem nekem kellett volna hozzászólnom a címbeli íráshoz, de kényszerít éreztem, miután a Program megfogalmazásában, elkészítésében résztvevő voltam.

Dr. Balázs István
okleveles erdőmérnök,
vadgazdálkodási szakmérnök

Új név: Bakonyerdő Rt.

Az ÁPV Rt. igazgatósága legutóbbi ülésén arról is döntött, hogy mint a Balatonfelvidéki Erdő- és Fafeldolgozó (BEFAG) Rt. százszázalékos tulajdonosa, hozzájárul a jelenlegi székhelyi Pápara történeti áthelyezéséhez, és a részvénytársaság nevének Bakonyerdő Rt.-re változtatásához július 1-jei hatállyal. A társaság központja ezzel a döntéssel Veszprém megyébe kerül át, ahol a cég kezelésében lévő erdőterület 82 százaléka található.